

Науковий вісник Львівського національного університету ветеринарної медицини та біотехнологій імені С.З. Гжицького
Scientific Messenger of Lviv National University of Veterinary Medicine and Biotechnologies

doi:10.15421/nvlvet8114

ISSN 2519–2701 print
ISSN 2518–1327 online

<http://nvlvet.com.ua/>

УДК 338.439.5.339

Інфраструктура оптових ринків сільськогосподарської продукції

П.М. Музика, Н.А. Доманська
muzykapavlo@ukr.net, domanska.n@icloud.com

Львівський національний університет ветеринарної медицини та біотехнологій імені С.З. Гжицького, вул. Пекарська, 50, Львів, 79010, Україна

У статті подається визначення терміну «інфраструктури оптових ринків сільськогосподарської продукції». Розробка інфраструктури оптового ринку проводиться на прикладі оптового ринку сільськогосподарської продукції «Шелен» у місті Рівному Рівненської області, яка розташована на перетині важливих міжнародних транспортних коридорів. Наводяться основні вимоги до інфраструктури ринку з погляду економічної ефективності і збереження навколишнього середовища з врахуванням вимог щодо поводження з відходами, охорони атмосферного повітря і водовикористання. Основними об'єктами інфраструктури ринку є в'їзні ворота, адміністративний корпус, інженерна інфраструктура, торгові павільйони (квітковий, овоче-фруктовий, м'яса та риби, а також майданчики для продажу з машин), паркінги, дороги. Подана характеристика цих елементів.

Ключові слова: оптовий ринок сільськогосподарської продукції, інфраструктура, аграрний ринок, відходи, товарні павільйони, інженерні споруди.

Инфраструктура оптовых рынков сельскохозяйственной продукции

П.Н. Музыка, Н.А. Доманская
muzykapavlo@ukr.net, domanska.n@icloud.com

Львовский национальный университет ветеринарной медицины и биотехнологий имени С.З. Гжицкого, ул. Пекарская, 50, Львов, 79010, Украина

В статье дается определение термина «инфраструктуры оптовых рынков сельскохозяйственной продукции». Разработка инфраструктуры оптового рынка проводится на примере оптового рынка сельскохозяйственной продукции «Шелен» в городе Ровно Ровенской области, который находится на пересечении важных международных транспортных коридоров. Приводятся основные требования к инфраструктуре рынка с точки зрения экономической эффективности и сохранения окружающей среды с учетом требований по обращению с отходами, охраны атмосферного воздуха и водопользования. Основными объектами инфраструктуры рынка являются въездные ворота, административный корпус, инженерная инфраструктура, торговые павильоны (цветочный, овоще-фруктовый, мясной и рыбный, а также площадки для продаж из машин), паркинги, дороги. Представлена характеристика этих элементов.

Ключевые слова: оптовый рынок сельскохозяйственной продукции, инфраструктура, аграрный рынок, экология, отходы, товарные павильоны, инженерные сооружения.

Infrastructure of the wholesale markets of agricultural products

P.M. Muzyka, N.A. Domanska
muzykapavlo@ukr.net, domanska.n@icloud.com

Stepan Gzhytskyi National University of Veterinary Medicine and Biotechnologies Lviv,

Citation:

Muzyka, P.M., Domanska, N.A. (2017). Infrastructure of the wholesale markets of agricultural products. *Scientific Messenger LNUVMB*, 19(81), 84–87.

Pekarska Str., 50, Lviv, 79010, Ukraine

The article defines the term «infrastructure of wholesale markets for agricultural products» in line with the current legal framework. The development of the market infrastructure was carried out on the basis of the wholesale market of agricultural products «Shelen» in the city of Rivne, Rivne region, through which the network of international transport arteries passes. The main requirements for the market infrastructure as a business entity that are related to environmental efficiency, food safety and environmental protection are given. These are waste management requirements, standards for water discharge.

The design capacity of the wholesale market includes a commodity flow of around 1280 t/day. About 75–80% of this volume will be attributed to the local market, and 20–25% – to the transit flow to other regions. There will be 200–300 wholesalers on the market daily, and the number of buyers will comprise 1000–1500 people.

The main structural elements (objects) of the market are:

1. Entrance gates with four inlets / outlets with cash registers, a system for video recording and monitoring and other necessary equipment. Entry gates is also a powerful marketing tool.

2. The administrative building. 50% of its area is intended for leasing for service firms providing their services on the market, among which should be a bank, currency exchange office, a commodity exchange and others. The remaining 50% is allocated to internal use by the wholesale market administration.

3. Commodity pavilion of flowers, which provides a block for the sale of live cut flowers with conditioned air (3–5 Celsius degree) and artificial lighting and a block for artificial flowers and accessories for gardening and floriculture with a natural light. This pavilion is the largest in area due to its highest return on investment potential and further growth and will occupy 2.5h. There will be located pavilions of meat and fish (as one pavilion), trading hall for vegetables and fruits. A requirement for trade pavilions, especially for meat and fish, is the conformity of equipment and the availability of sanitary and veterinary controls in accordance with the requirements of the European Union.

4. Important elements are the construction of engineering infrastructure, which includes rain water drain of 150m length; wastewater network; transformer substation; water supply and gas supply system. Drains will be equipped with electric heating to avoid water freezing in a winter.

5. Areas for the sale of goods from trucks, parking lots, roads.

It is expected that the payback period will not be the construction of the market for eight years.

Key words: *wholesale market of agricultural products, infrastructure, agrarian market, environment protection, wastes, commodity pavilions, engineering infrastructure.*

Вступ

Ідея розбудови мережі оптових ринків сільськогосподарської продукції (далі ОРСП) запозичена із європейської і світової практики та вимагала детального вивчення і обґрунтування її втілення в умовах перехідного етапу від системи централізованого управління економікою до ринкової, що були характерні для України. Праці П.Т. Саблука; В.Г. Андрійчука; М.В. Гладія; П.І. Гайдуцького; Я.Аустена; В.В. Апопії, М.П. Балабана; Т.Г. Дударя і багатьох інших вчених стали методологічною основою для розробки і прийняття законодавчих актів і постанов про будівництво ОРСП (Apopiy et al., 2005; Belyavtsev and Shestopalova, 2005; Austen, 2006; Vasyl'chak and Luchkiv, 2010). В подальшому постала необхідність розробки їх інфраструктури, на що і були спрямовані наші дослідження. Метою було на прикладі побудови ОРСП «Шелен» (м. Рівне) обґрунтувати і розробити інфраструктуру оптового ринку, яка була б основною частиною техніко-економічного обґрунтування будівництва ринку. Завдання полягало в тому, щоб об'єкти інфраструктури забезпечували роботу ринку на повну потужність, синхронну роботу всіх служб і об'єктів з дотриманням всіх нормативів екологічної безпеки продуктів і збереження навколишнього середовища.

Матеріал і методи досліджень

Дослідження проводились в рамках міжнародного проекту USAID Агроінвет «Розробка попереднього техніко-економічного обґрунтування проектів законодавчих актів щодо реалізації національного проекту «Зелені ринки» – створення мережі регіональних про-

довольчих ринків». При дослідженні використовувалися загальноприйняті методи економічних досліджень, зокрема, методи аналізу і синтезу, вивчення закордонного і вітчизняного досвіду оптової торгівлі та оптових ринків, проводився аналіз існуючих в Україні законодавчих актів, урядових постанов, які стосуються питань використання земельних ресурсів, розміщення об'єктів інфраструктури, екології, фінансування, тощо. В основі розробки функцій окремих підрозділів ринку лежав функціональний метод. Були проведені статистичні дослідження обсягів сільськогосподарської продукції, які виробляються на території регіону і їх необхідності для забезпечення потреб регіону (ємності ринку).

Результати та їх обговорення

Рівненська область, на території якої розміщений ОРСП «Шелен», займає 20,1 тис. кв. км, межує з Волинською, Житомирською, Хмельницькою та Львівською областями. На півночі проходить державний кордон з Республікою Білорусь. Область має вигідне географічне положення для торгівлі з ринками ЄС, Росії, Білорусі та України. Відстань до кордону з ЄС становить 100 км, до Києва – 250 км. Регіон знаходиться на перетині автомобільних та залізничних шляхів, які сполучають Європу з Азією, Балтійське море з Чорним. Через Рівненську область проходять важливі транспортні магістралі Е 373, Е40, У 85.

Прогнозується, що при товарному споживанні населенням Рівненської та суміжних областей 213 тис. т продовольчих продуктів близько 15% буде проходити через оптовий ринок. Близько 75–80% цього обсягу

буде споживатися місцевим ринком, 20–25% буде складати транзит до інших регіонів.

Кількість продавців становитиме 200–300 осіб, кількість оптових покупців 1000–1500.

Під оптовий ринок виділена земельна ділянка площею 10 га з можливістю розширення території до 13–15 га. Строк окупності ринку розраховано на 8 років.

Основними об'єктами інфраструктури ринку є:

- В'їзні ворота з чотирма в'їзними / виїзними лініями, що одночасно становлять елементи маркетингу. Ворота обладнані касовими стійками для збору оплати та обліку транспорту.

- Адміністративний корпус, 50% якого призначено під оренду сервісними службами, 50% – для адміністрації ринку. Серед орендарів – пошта, банк, пункт обміну валют, товарна біржа тощо

Товарні павільйони: квіти (складається з двох блоків: для зрізаних квітів (оснащений кондиціонерами та захищений від сонячного світла) та павільйон з проникненням денного світла для штучних квітів, супутніх товарів, товарів для садівництва та квіткарства тощо. Павільйон квітів є найбільшим з точки зору потенціалу розвитку та повернення інвестицій та займатиме площу до 2,5 га. На ринку функціонуватимуть павільйони для м'яса та риби, овочів, фруктів. Необхідною вимогою для торгових павільйонів, особливо для м'ясного та рибного є відповідність обладнання та наявність санітарного та ветеринарного контролю.

- Інженерна інфраструктура, яка включатиме зливний колектор загальною довжиною до 150 м, санітарно-побутову каналізацію, трансформаторну підстанцію, системи водопостачання та газопостачання. Водостоки будуть обладнані електричним підігрівом для уникнення замерзання води в зимовий період.

- Майданчики для продажу товарів з машин, паркінги, дороги.

Відповідно до закону України «Про оптові ринки сільськогосподарської продукції» (2009 р. ст. 1) під інфраструктурою оптового ринку сільськогосподарської продукції розуміється «система обслуговуючих структур, споруд, будівель, систем, мереж, ліній, служб, складських приміщень, сховищ, залів, майданчиків, павільйонів, обладнання транспорту, внутрішніх шляхів, засобів зв'язку, що включені до проекту (бізнес-плану) організації діяльності юридичної особи у статуті оптового ринку сільськогосподарської продукції». Як свідчить перелік складових інфраструктури ринку, а також виходячи із специфіки сільськогосподарської продукції (об'ємність, сезонність виробництва і реалізації, термін зберігання, велика кількість відходів в процесі сортування і переробки тощо), ОРСП з погляду функціонування інфраструктурних об'єктів вимагає дотримання таких головних положень:

- *Вимоги щодо поводження з відходами.*

Відходи – це будь-які речовини, матеріали і предмети, що утворилися в процесі виробництва та споживання, а також товари (продукція), що повністю

або частково втратили свої споживчі якості та не підлягають подальшому використанню. Відповідно до закону про відходи організації укладають договори з виконавчою владою на отримання лімітів на обсяги утворення та розміщення відходів та договір з юридичною особою, яка зобов'язується вивозити відходи з ринку для їх подальшої утилізації. Порушення закону про відходи передбачає дисциплінарну кару, адміністративну чи навіть кримінальну відповідальність, зокрема, за порушення встановленого порядку поводження з відходами, що може привести до забруднення навколишнього середовища, прямого чи опосередкованого шкідливого впливу на здоров'я людини та екологічних збитків; за передачу відходів на зберігання, обробку чи видалення підприємствам чи організаціям, що не мають відповідного дозволу на проведення цих операцій.

- *Вимоги щодо атмосферного повітря.*

Забруднення атмосферного повітря – це зміна його складу і властивостей в результаті надходження або утворення в ньому фізичних, біологічних факторів або хімічних сполук, що можуть несприятливо впливати на здоров'я людини та стан навколишнього природного середовища. Забруднювачем може бути підприємство, цех, агрегат, установа, транспортний засіб тощо. Оскільки діяльність ринку пов'язана з транспортуванням продукції та великою кількістю транспорту, яка знаходиться на території ринку, необхідне дотримання нормативів викидів шкідливих речовин транспортом. ОРСП повинен вимагати від контрагентів (постачальників та/або виробників) слідувати за дотримання їх транспортними засобами встановлених нормативів, особливо на території ринку та в процесі реалізації роботи, пов'язаної з діяльністю ринку (продаж з машин).

- *Вимоги до водокористування.*

Водний кодекс первинних і вторинних водокористувачів. Первинні водокористувачі – це ті, що мають власні водозбірні споруди і відповідне обладнання для збору води. Вторинні водокористувачі (абоненти) – це ті, що не мають власних водозбірних споруд і отримують воду з водозабірних споруд первинних водокористувачів та скидують стічні води в їх системи, на договірних умовах. Якщо ринок не має власної водозбірної споруди, тобто належить до вторинних водокористувачів, то він здійснює водокористування на підставі договору із суб'єктом первинного водокористування. Вторинні водокористувачі можуть здійснювати скидання стічних вод у водні об'єкти на підставі дозволів на спеціальне водокористування. Спеціальне водокористування – це забір води з водних об'єктів із застосуванням споруд або технічних пристроїв, використання води та скидання забруднюючих речовин у водні об'єкти, включаючи забір води та скидання забруднюючих речовин із зворотними водами із застосуванням каналів. Спеціальне водокористування здійснюється на підставі строкового дозволу і є платним.

Зважаючи на те, що територія ринку буде мати суцільне бетонне покриття, необхідно передбачити мережу каналів, стоків та резервуарів для відпрацьованої та дощової води.

Висновки

Інфраструктура оптового ринку сільськогосподарської продукції «Шелен» надаватиме необхідний рівень послуг товаровиробникам та споживачам як за набором елементів інфраструктури, так і їхніми технічними та функціональними можливостями.

Оптовий ринок є інструментом дотримання вимог продуктивності та продовольчої безпеки.

Перспектива подальших досліджень. Глобалізаційні та інтеграційні процеси, які відбуваються в суспільно-економічному та господарському житті діяльності країн Європи, будуть супроводжуватися розвитком та змінами в товарообміні та товаропотоках, що своєю чергою вимагатиме адекватних змін в технічних можливостях і функціональних обов'язках об'єктів інфраструктури оптових ринків сільськогосподарської продукції та проведення маркетингових досліджень в прогнозування цих змін.

Бібліографічні посилання

- Аропій, В.В., Мішчук, І.П., Ребітський, В.М. (2005). *Orhanizatsiya torhivli, 2-e vyd. perer. i dopov.* K.: tsestr navchal'noyi literatury (in Ukrainian).
- Austen, Y. (2006). *Prohrama stvorennya optovykh rynkiv v Ukrayini.* Ahroohlyad: ovochi i frukty. 7, 36–38 (in Ukrainian).
- Belyavtsev, M.I., Shestopalova, L.V. (2005). *Infrastruktura tovarnoho rynku.* K.: Tsestr navchal'noyi literatury (in Ukrainian).
- Vasyl'chak, S.V., Luchkiv, M.P. (2010). *Optovi rynky sil's'kohospodars'koyi produktsiyi yak skladova infrastruktury aharanoho rynku.* Naukovyy visnyk LNUVMBT imeni S.Z. Hzhys'koho. 12, 1(43), 95–99 (in Ukrainian).
- Zakon Ukrayiny (2009). *Pro optovi rynky sil's'kohospodars'koyi produktsiyi.* Vidomosti Verkhovnoyi Rady UKrayiny, 51 (in Ukrainian).

Received 4.09.2017

Received in revised form 6.10.2017

Accepted 10.10.2017